

Amerikabrev og migrasjon

KOMPETANSEMÅL

GJØRE REDE FOR ÅRSAKER TIL AT MENNESKER HAR MIGRERT, OG DISKUTERE KULTURMØTENE SETT FRA ULIKE PERSPEKTIVER.

KOMPETANSEMÅL

LÆREPLANMÅL OMGJORT TIL KOMPETANSEMÅL: HVORDAN OG HVORFOR EMIGRERTE NORDMENN TIL USA PÅ 1800-TALLET?

ELEVFORUTSETNINGER

VG3 STUDIEFORBEREDENDE

Ser for meg en 60 minutters time.

Opplegget er beregnet å ta 55 minutter, men er mulig å korte ned på aktivitetene for at det skal passe til en 45 minutters time.

ELEVFORUTSETNINGER

KREVER KUNNSKAP OM 1800-TALLET

Før timen skal elevene ha begynt på 1800-tallet før timen.

De har gått gjennom den industrielle revolusjonen, parlamentarismen og de økonomiske, politiske og sosiale forholdene i Norge på 1800-tallet.

Elevene bør også ha grei kontroll på hva kildekritikk, primærkilde og sekundærkilde er.

INNHOOLD

AMERIKABREV

Elevene skal lære om migrasjon og se på amerikabrev som kilder.

ARBEIDSMÅTER

STARTE TIMEN

Starter timen med å gjennomgå hva som skal foregå i timen og eventuelt gi andre beskjeder.

Gir elevene en forutsigbarhet i hva som skal foregå noe som kan gi muligheter for lettere overganger mellom aktiviteter.

ARBEIDSMÅTER

SPØRSMÅL OG SVAR

Tar ca. 10 minutter

Dette kan gjøres både som en menti eller muntlig. Menti er lettere for å få alle elevene involvert, men krever også mer tid siden elevene vil bruke tid på å finne fram pc, skrive inn svarene sine og lignende. Dette gjør også at elevene kan bli lettere distraheret. Derimot kan det å bare gjøre det muntlig føre til mye stillhet hvis det ikke er en muntlig klasse, og det kan også være vanskeligere å få begynt aktiviteten, noe som igjen tar mye tid.

Spørsmålene:

1. Hvorfor emigrerte folk på 1800-tallet?
2. Hva er Amerikabrev?

Vil være nyttig å bruke det elevene har svart til undervisning, hvis ikke mister denne aktiviteten sitt formål.

Er mulig å ha en ekstra side på menti der elevene kan skrive inn spørsmål de har underveis som du kan gå gjennom i plenum. Dette gjør det lettere for elevene å stille spørsmål de tror er "dumme" siden spørsmålet blir anonymt.

LÆREMIDLER

PRESENTASJON OM MIGRASJONEN TIL USA OG AMERIKABREV

Jeg holder en presentasjon på ca. 15 minutter om den norske migrasjonen på 1800-tallet.

Siden elevene skal jobbe med ekte Amerikabrev går jeg også gjennom hva brev er som en sjanger. Dette gjør det lettere å se på det mer kildekritiske aspektet i gruppeoppgavene.

Presentasjonen jeg brukte med dette opplegget:

Befolkningsvekst

Flere mennesker → trangt

Nye områder ryddet og dyrket opp, Østlandet og Trøndelag

Vestlandet: lite plass, oppdeling av gårder

Ikke nok jord → husmannsplasser

1800-tallet stor økning av husmenn

1850: ca. 67 000 husmenn

Slide 1

Urbanisering

- 1801: ca. 10% i byer og tettsted
- 1900: 35% i byer og tettsted
- Kristiania: fra 9000 til 270 000
- Jakt etter nytt arbeid i byene
 - Nye yrker: lærere, sykepleiere, kontorarbeidere og industriarbeidere
- 1840: økonomisk liberalisme
 - Større frihet
- Opphevelse av gamle standsprivilegier
 - Ikke bare handel i byer
 - Tettsted og landsted får bystatus

Slide 2

Hvorfor Amerika?

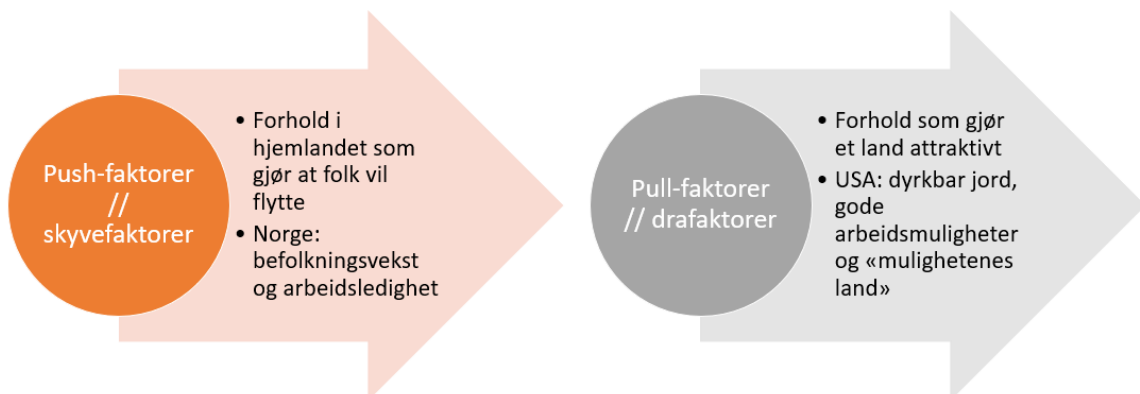
Byene tar i mot press fra landsbyene, ikke nok

Amerika som et alternativ for flytting til by

Frihetens og mulighetenes land

Slide 3

Push-faktorer og Pull-faktorer

Slide 4

Kvekere

Slide 5

Slide 6

Kristent samfunn

Folks personlige religiøsitet

- Følger ikke statskirkens ritualer for dåp, konfirmasjon og begravelse
- Ingen militærtjeneste

I Norge etter Napoleonskrigene

- Norske sjømenn til fange → omvendt til kvekere
- Spre religionen sin i Norge

Dissenterloven fra 1845

- Ikke lengre ulovlig å melde seg ut av statskirken og danne sitt eget trossamfunn

Første migranter fra Norge i 1825

Jakt etter religiøs frihet

Danne samfunn uten innblanding fra statskirke og myndigheter

Andre årsaker

Mulighet for jord

Homestead Act 1862

- Migranter kan få inntil 640 mål jord
- Forutsetning: slå seg ned, dyrke jorden og bli statsborgere

Bosetninger i Midtvesten

- Minnesota, Wisconsin, Nord-Dakota og Sør-Dakota

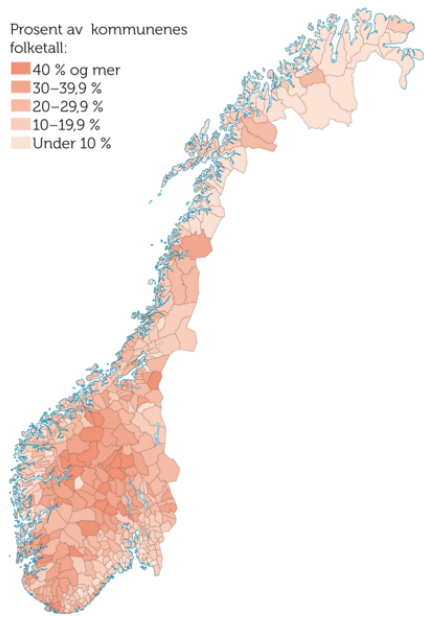
Eventyrlyst?

- Skoletilbud, bøker og aviser
- Nysgjerrig på verden utenfor Norge

Utvandring til USA 1875–1905

Prosent av kommunenes
folketall:

- 40 % og mer
- 30–39,9 %
- 20–29,9 %
- 10–19,9 %
- Under 10 %

Slide 7

Utvandring

Amerikabrev

- Brev hjem til familie, venner og slekt
- Oppfordring til å reise

Familiemigrasjon

- Far eller bror reiser først
- Sender penger og familien følger på

Perioden fram til 1915

- 800 000 nordmenn utvandret til «oversjøiske land»
- Over en tredjedel av Norges befolkning
- Økonomiske nedgangstider → mer migrasjon

Ikke alle ble

- 1 av 4 migranter etter 1880 dro tilbake
- Dårlig jord, sykdom og konflikter

Utvandring

- Tre store utvandringbølger til Amerika
 - 1866-1873
 - Slutten av 1870-årene til begynnelsen av 1890-årene
 - 1903-1910
- 1866: flest fra landet
- Senere: god andel byfolk
- Første tiår: familiemigrasjon
- Siste tiårene: enkeltpersoner
- Norge: nest flest utvandrere i Europa
 - Irland flest

Slide 8

Brev

- Personlig og subjektive
- Få krav til saklighet
- Muntlig språkbruk, sarkasme og ironi
- Fokus på senderen
 - Egne følelser, holdninger og opplevelser
- Lite eller mangel på argumentasjon

Slide 9

På slutten av presentasjonen vil det være lurt å snakke litt med elevene om kildekritikk. Både troverdigheten til brevene bør de være litt kritisk til, men også forholdet mellom primærkilde og sekundærkilde.

Brevene i sin naturlige tilstand er primærkilder, men siden de har blitt først transkribert fra fraktur til latinske bokstaver, for så å bli kortet ned og modernisert før de blir brukt så er de ikke lengre primærkilder. Brevene er nå sekundærkilder.

Moderniseringen og nedkortningen gjør kanskje også brevene til mindre pålitelige? Jeg har jo gått inn og valgt ut hva som jeg personlig anser som mest viktig og interessant i brevene, og har jo derfor tatt de litt ut fra sin egen kontekst. Dette kan jo gjøre at brevene ikke er like pålitelige som før.

LÆREMIDLER

AMERIKABREV

Jeg har oversatt, kortet ned og modernisert brevene. Hver er på ca 700 ord (ca. 1,5 side i word), og tar opp ulike deler av migrasjonen og ulike synspunkt.

Brevene jeg bruker er:

"Vi trodde det var et land som fløt av melk og honning" Fra Sjur J. Haaeim i Middle Point, Illinois, til biskop Jacob Neumann (<https://www.nb.no/items/0493589f4e67f385bc72ef82e73c57a6?page=57>)

Modernisert versjon: [Amerikabrev Sjur J. Haaeim](#)

"Jeg vil ingenlunde komme tilbake" Fra Ole Knudsen Trovatten i Vernon, Wisconsin, til Tollef Olsen Juve (<https://www.nb.no/items/0493589f4e67f385bc72ef82e73c57a6?page=183>)

Modernisert versjon: [Amerikabrev Ole Knudsen Trovatten](#)

"Amerikabrev" fra A. Fosdal til «Flekkefjordsposten»
(<https://www.nb.no/items/d77972a17ae99aa44cfdd40f216a3859?page=0>)

Modernisert versjon: [Amerikabrev Flekkefjordsposten](#)

ARBEIDSMÅTER

JOBBE MED AMERIKABREV

Ca. 20 minutter

Elevene blir inndelt i grupper badert på hvem de sitter med. Hver gruppe får utdelt et amerikabrev ut fra tre forhåndsbestemte. Sammen i par skal elevene lese gjennom brevene og svare på spørsmål om brevene.

Brevene er delvis modernisert, og inneholder en ordliste med spesifikke ord i brevene som kan oppleves som fremmede.

Det er fem spørsmål til brevene. De tar for seg brevets innhold, formål og brevet troverdighet som en kilde.

Spørsmål:

1. Hvem er brevet skrevet til? Og hvorfor tror du forfatteren skrev til denne mottakeren?
2. Hva sier brevet om forfatterens migrasjon til Amerika?
3. Beskriver forfatteren opplevelsen sin positivt eller negativt? Hvordan og hvorfor?
4. Hva tenker du er formålet med brevet?
5. Er forfatteren en troverdig kilde? Hvorfor/hvorfor ikke?

Mens elevene jobber med brevene kan lærer gå rundt og snakke med de. Gjerne bruk spørsmålene som en veiledning til å kunne diskutere litt med elevene. Her kan det kanskje være lurt å trekke fram ting som ble gjennomgått i presentasjonen og moderne migrasjon for å gi elevene et litt mer helhetlig blikk over hva migrasjon er og hva Amerikabrevene kan fortelle oss om migrasjon.

Det kan være lurt å bruke spørsmålene til å starte diskusjonen med elevene.

Eksempel:

Elevene leser brevet som er skrevet til Flekkefjordsposten.

Spør elevene hvem brevet er skrevet til. Svaret er Flekkefjordsposten.

Spør så: hvorfor tror du de skrev brevet til Flekkefjordsposten? Hva kan dette si om holdningene til avisen og til nordmenn på 1800-tallet?

Her kan man trekke frem at brevet kom på forsiden i Flekkefjordsposten i 1901, noe som kan bety at holdningene til irer var ganske ekstreme i Norge.

Videre kan man fortsette en diskusjon med elevene basert på svarene de kommer med på spørsmålene du stiller.

ARBEIDSMÅTER

OPPSUMMERING I PLENUM

Ca. 10 minutter

Gå gjennom spørsmålene i plenum og hør hva elevene har tenkt rundt de.

Dette er også noe som kan gjøres i menti, eller digitalt på en annen måte hvis nødvendig.

Ved å gi ut tre brev som har de samme fem spørsmålene så får alle litt informasjon om de ulike brevene og forhåpentligvis kan se de litt i kontrast til hverandre. Det gjør også at det forhåpentligvis blir litt jevnere fordeling av de sterke og svake elevene per brev, og gjør at det kan komme tilbakemeldinger fra alle nivå og alle brev. Det hjelper også for å forsørge seg om at det ikke bare kommer de samme svarene hele tiden, men at det er mulig å se brevene i en større kontekst.